Berenschot

Wetswijziging risicoanalyse integriteit: Wat betekent dit voor uw provincie?

De risicoanalyse integriteit voor gedeputeerden

De Provinciale Statenverkiezingen van 2027 komen eraan. Waarschijnlijk bent u zich hier al op aan het voorbereiden. Een van de zaken die geregeld moet worden is de risicoanalyse integriteit bij kandidaat-gedeputeerden. Hoewel nu nog niet wettelijk verplicht, wordt deze door vrijwel alle provincies uitgevoerd.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werkt aan het verplicht stellen van de risicoanalyse integriteit voor gedeputeerden. Het wetsvoorstel is aangenomen door de Tweede Kamer en ligt momenteel bij de Eerste Kamer. De verwachting van BZK is dat deze nieuwe wet niet voor de verkiezingen van 2027 in werking treedt. Dit neemt niet weg dat het verstandig is om op de hoogte te zijn van enkele zaken die in de nieuwe wet aan de orde komen.

In deze twee pagina's lichten we kort toe wat de impact is van de beoogde wetswijziging en welke keuzes u kunt maken in aanloop naar de uitvoering van de risicoanalyse integriteit.

Risicoanalyse integriteit: Wat is het?

Een risicoanalyse integriteit voor kandidaat-gedeputeerden is een onderzoek dat de mogelijke integriteitsrisico's van een kandidaat in kaart brengt. Het doel is om potentiële risico's vroegtijdig te signaleren. Onze analyse brengt niet alleen risico's in kaart; ook geven wij advies hoe hiermee om te gaan. Dit biedt handelingsperspectief en vergroot het integriteitsbewustzijn van de kandidaat.

Wetswijziging risicoanalyse integriteit: de belangrijkste punten

Onderstaand vindt u de drie belangrijkste wijzigingen.

1. *Risicoanalyse integriteit wordt een wettelijke verplichting*

In de wet wordt de uitvoering van de risicoanalyse integriteit verplicht gesteld. De wet en memorie van toelichting gaan nader in op hoe dit vormt dient te krijgen (zie hieronder de belangrijkste punten).

2. *Wettelijke bepalingen integriteit centraal*

In de wet wordt de reikwijdte van de risicoanalyse ingeperkt. Het vertrekpunt is dat de uitvoering van een risicoanalyse het doel heeft om risico's te inventariseren ten aanzien van de wettelijke integriteitsnormen dan wel van integriteitsnormen die zijn vastgelegd in de gedragscode integriteit of verordening. Deze integriteitsnormen brengen tot uitdrukking dat een politieke ambtsdrager niet zijn persoonlijke belangen mag laten prevaleren boven het algemeen belang dat hij dient te behartigen uit hoofde van zijn ambt.

De normen uit de gedragscode maken enkel onderdeel uit van de risicoanalyse voor zover de Provinciale Staten uitdrukkelijk heeft bepaald dat deze daarbij betrokken dienen te worden.

Tijdens het gesprek met de kandidaat kunnen zaken naar boven komen die relevant zijn met het oog op integriteit, maar niet zijn te relateren aan een wettelijke integriteitsnorm of aan normen uit de gedragscode. Deze zaken mogen wel worden besproken, maar niet in het rapport landen. Denk daarbij aan connecties binnen het criminele milieu of een lopende beschuldiging van ongewenst gedrag.

3. *Openbaarmaking conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen*

Per kandidaat dienen de conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen openbaar gemaakt te worden.

Wat betekent de wetswijziging voor de aanpak van de risicoanalyse integriteit?

Onze aanpak blijft grotendeels hetzelfde, wel geven wij u keuzes

Omdat het wetsvoorstel niet voor de verkiezingen in werking treedt blijft onze aanpak grotendeels hetzelfde. Wij zijn er namelijk van overtuigd dat we met onze huidige aanpak provincies en kandidaat-gedeputeerden het beste kunnen helpen.

Wat ons betreft verandert er daarom niet veel als u dit niet wilt. Wel bieden we u enkele keuzes met betrekking tot de risicoanalyse integriteit. Daar gaan we op de volgende pagina op in.

Wat staat u nu te doen?

Ondanks dat de wet niet in werking treedt voor de Provinciale Statenverkiezingen kunt u een aantal keuzes maken. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel. Ook hebben we daarbij ons advies opgenomen.

Keuze	Toelichting
Risicoanalyse of niet?	Omdat de risicoanalyse niet verplicht is dient u af te wegen of u een risicoanalyse integriteit wilt uitvoeren. ***Wij adviseren u een risicoanalyse integriteit uit te voeren.***
Wie is opdrachtgever en wie begeleidt het proces?	Momenteel is in vrijwel alle provincies de Commissaris van de Koning de opdrachtgever namens de Provinciale Staten. Dit is ook in lijn met het wetsvoorstel. ***Wij adviseren de Commissaris van de Koning als opdrachtgever te laten fungeren namens de Provinciale Staten, daarin ondersteund door ofwel de Kabinetschef ofwel een medewerker van de organisatie (bijv. integriteitscoördinator of bestuursadviseur).***
Reikwijdte risicoanalyse integriteit	U kunt de reikwijdte van de risicoanalyse nader bepalen. Wij kijken hierbij breder dan de puur wettelijke integriteitsrisico's, met als doel de kandidaat zo goed mogelijk te helpen. U kunt echter ook aansluiten bij de beperktere reikwijdte van de wetswijziging waarbij wordt gekeken naar wettelijke integriteitsnormen en eventueel de gedragscode. Dat laatste uitsluitend als dit expliciet is bepaald door de Provinciale Staten. Dat laatste betekent dat enkel informatie wordt verzameld gerelateerd aan wettelijke integriteitsnormen. Wel is er in dat geval tijdens het gesprek met de kandidaat de ruimte om aanvullende vragen te stellen. De antwoorden daarop en eventuele risico's daaruit voorkomend belanden echter niet in het rapport. ***Wij adviseren u te kiezen voor de huidige reikwijdte van de risicoanalyse integriteit, omdat we met onze huidige aanpak kandidaat-gedeputeerden het beste kunnen helpen.***
Omgang met resultaten risicoanalyse integriteit	U dient te bepalen met wie u de resultaten van de risicoanalyse integriteit deelt. De drie hoofdsmaken daarin zijn: 1. Conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen gaan alleen naar de kandidaat en de Commissaris van de Koning. 2. Conclusies aanbevelingen en beheersmaatregelen worden tevens onder geheimhouding gedeeld met de commissie geloofsbrieven of de gehele Provinciale Staten. 3. Conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen worden openbaar gemaakt. Standaard maken we voor de provincie een memo met daarin een beschrijving van de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten van de risicoanalyse integriteit (wel of niet benoembaar vanuit het oogpunt van integriteit). ***Wij adviseren u eventueel de conclusies, aanbevelingen en beheersmaatregelen onder geheimhouding te delen met de commissie geloofsbrieven of de Provinciale Staten (optie 2). Dit is het meest passend vanuit het oogpunt van proportionaliteit en privacy.***
Leg de procedure van de risicoanalyse vast	U heeft de keuze om de procedure en reikwijdte van de risicoanalyse vast te leggen, bijvoorbeeld door aanvullende (boven)wettelijke zaken en aandachtspunten op te nemen in de procedure. Daarmee is voor iedereen op voorhand duidelijk of en waarover een risicoanalyse wordt uitgevoerd en hoe met de resultaten daarvan wordt omgegaan. ***Wij adviseren u in het kader van de transparantie om tijdig de procedure, reikwijdte en wijze van rapporteren rondom de risicoanalyse integriteit vast te leggen, bijvoorbeeld in de gedragscode integriteit, het reglement van orde of een verordening.***

Tot slot

Mocht u meer informatie willen of hulp bij het maken van bovenstaande keuzes, neem dan vooral contact met ons op. We helpen u graag. Liever direct een offerte? Ook daarvoor kunt u contact met ons opnemen via onderstaande gegevens.

Laurens Vellekoop
l.vellekoop@berenschot.nl
06 12 79 33 99

Ronald van der Mark
r.vandermark@berenschot.nl
06 55 36 64 93

Milan Terwisscha
m.terwisscha@berenschot.nl
06 82 08 32 94